

Bijlage 1. Reactie op beantwoording vragen naar aanleiding van de toetsing van de LOI's

d.d. 16 april 2018

Per brief van 15 maart 2018 heeft Panopticon de vragen beantwoord die het college had gesteld over de aangeleverde LOI's. Onderstaand worden de antwoorden beoordeeld en juridisch getoetst, en voorzien van een reactie van het college.

Op basis van de aanvullende informatie kan het volgende worden geconstateerd/ geconcludeerd:

Rechtspersonen en accreditatie

- In antwoord op vraag 7 wordt bevestigd, dat de SRH GmbH beslissende zeggenschap heeft over de EBS Universität. Hiermee wordt voldaan aan artikel 20A, eerste lid, namelijk dat de Stichting een samenwerking aangaat met een universitaire onderwijsinstelling.
- Uit het antwoord op vraag 7 blijkt dat de exacte rol van de EBS Universität bij de wo-bacheloropleiding nog afhankelijk is van de wijze waarop de accreditatie plaatsvindt. In ieder geval zal er geen 'dependance' van EBS Universität worden gevestigd, omdat alleen opleidingen van een Nederlandse rechtspersoon voor hoger onderwijs door NVAO geaccrediteerd kunnen worden.
- De Global School for Entrepreneurship heeft de status van rechtspersoon voor hoger onderwijs, door overname van het NIFA te Leiden. Die status is nodig om (in samenwerking met de Duitse SRH GmbH) een Nederlandse accreditatie bij het NVAO te verkrijgen voor de wo-bacheloropleiding liberal arts and sciences.
- De partijen zijn blijkens de brief van plan om een accreditatie aan te vragen voor het niveau van een universitaire bacheloropleiding. De WO-bacheloropleiding vormt het hart van de universitaire campus. Daarnaast worden er ook nog andere opleidingen georganiseerd in samenwerking met andere partijen.
- In antwoord op vraag 1, 2 en 3 wordt aangegeven dat de weg waarlangs de accreditatie wordt aangevraagd, nog afhankelijk is van een nader te maken strategische keuze. De mogelijkheden betreffen: (i) een single degree; (ii) een joint program met single of double degree of (iii) een joint degree. Deze drie mogelijkheden zijn (bij de toetsing van de LOI's) ook door het NVAO genoemd als mogelijkheden voor het accrediteren van een nieuwe bacheloropleiding. In het geval van een single degree biedt alleen GSE de opleiding aan en toetst de NVAO de opleiding. In het geval van een joint programme wordt de opleiding zowel door GSE als door SRH aangeboden. De accreditatie wordt aangevraagd op basis van de European Approach for Quality Assurance for Joint Programmes. De beoordeling wordt uitgevoerd door de NVAO of een accreditatieorgaan dat ressorteert onder de Duitse Akkreditierungsrat.¹ Dat zou een vernieuwende stap in het hoger onderwijs zijn.
- In antwoord op vraag 2 wordt aangegeven dat naar verwachting begin 2019 de accreditatie kan worden aangevraagd en in het najaar 2019 kan worden afgerond. Er staat formeel een half jaar voor een dergelijk accreditatieproces. Deze termijn vangt aan op het moment dat de

¹ In dat kader is ook relevant dat de NVAO en de Duitse Akkreditierungsrat een 'mutual recognition agreement' hebben gesloten met betrekking tot de wederzijdse erkenning van accreditatie van joint programmes. Een door NVAO geaccrediteerde joint programmes worden op basis van deze overeenkomst ook zonder bijkomende beoordeling in Duitsland geaccrediteerd.

NVAO geoordeeld heeft dat de aanvraag compleet is. Volgens de koopovereenkomst artikel 20A tweede lid zou de accreditatie echter per april 2019 gereed moeten zijn. Gelet op de langere tijd die nodig is voor de accreditatie, de koppeling van de accreditatie aan het terugkooprecht en het feit dat Panopticon aangeeft dat het terugkooprecht een obstakel is om tot investeringen in het accreditatietraject te komen, stelt het college voor dat Panopticon ook het voorziene accreditatieproces opneemt in het te leveren stappenplan.

Winstoogmerk, toegankelijkheid en collegegelden

- In antwoord op vraag 4 en ook bij de ontvangst op het stadhuis heeft de ceo van SRH GmbH uitgelegd dat de organisatie geen aandeelhouders heeft (die de winst opstrijken of eisen stellen), maar dat geboekte winst wordt geïnvesteerd met als doel om de kwaliteit te verbeteren. Het gaat om non-profit onderwijsinstellingen die zonder winstoogmerk de opleiding gaan exploiteren. Dit sluit goed aan bij de wensen die gemeente Haarlem heeft.
- In antwoord op vraag 5 wordt aangegeven dat ook rijksbekostigde instellingen hogere collegegelden heffen, en dat mogen doen tot vijfmaal het wettelijk collegegeld. Daarbij is de bandbreedte van een formele University College voor het collegegeld tussen € 2.060 en €10.300,- (prijspeil 2018-2019). Binnen die marge is dus sprake van collegegeld dat binnen de bandbreedte blijft van de wettelijke tarieven voor (rijksbekostigde) university colleges. Dit geldt overigens niet voor non-EU studenten zoals dit ook bij bestaande rijksbekostigde universiteiten aan de orde is.
- Het juridisch advies van Pels Rijcken hierover luidt als volgt:
“Over de hoogte van het collegegeld is niets opgenomen in (artikel 20A) van de koopovereenkomst. Panopticon heeft echter wel naar aanleiding van het amendement 15.1 “Toegankelijkheid en Zekerheid” d.d. 16 februari 2017 op 20 maart 2017 een verklaring ondertekend over de toegankelijkheid van het UC Haarlem, waarin is opgenomen dat in de statuten van Panopticon zal worden opgenomen dat ze de deelnemende universiteiten uitnodigt om:
 - *de karakteristiek van UC Haarlem, zoals beschreven in termen van toegankelijkheid, diversiteit en de betaalbaarheid (i.c. wettelijk collegegeld) onverkort over te nemen in de statuten van de op te richten stichting UC Haarlem;*
 - *bij onverhoopte noodzaak tot wijziging van deze centrale elementen van de karakteristiek zulks pas te doen na en in overleg met de gemeente, en*
 - *een gedelegeerde namens de gemeente zitting te doen nemen in de Raad van Toezicht van University College Haarlem.* “

De verklaring is enkele dagen na het ondertekenen van de koopovereenkomst door Panopticon verstrekt, zodat van het begin af aan duidelijk is geweest dat de bedoeling van partijen bij de verkoop is geweest dat de in de Koepel te stichten en te exploiteren UC of een daaraan gelijkwaardige universitaire onderwijsvoorziening, breed toegankelijk moet zijn. Dit kan ook worden afgeleid uit de toevoeging in artikel 20A lid 1 dat de op te richten universitaire onderwijsvoorziening geen winstoogmerk zal hebben.”

- In antwoord op vraag 5 wordt tevens gesproken over alternatieven om de toegankelijkheid voor personen met een kleine beurs te vergroten (buiten studiefinanciering). Wij juichen dit van harte toe, en hopen dat het partijen lukt om dit voordat de werving van studenten start, concreet te maken. Het college is bereid om hiervoor het netwerk van de gemeente in te zetten.
- Overigens constateren wij een positieve ontwikkeling voor de betaalbaarheid van de huur van de studentenwoningen. Ingeval Elan Wonen de studentenwoningen zal bouwen, kan zekerheid

Behorend bij 2018/186410 Afronding toetsing LOI's hoger onderwijs

worden geboden over de betaalbaarheid hiervan. Mogelijk is hierbij ook een solidariteitsprincipe toe te passen. Mensen met een hoger inkomen kunnen meer bijdragen. Ze betalen een hogere huur en ondersteunen daarmee de draagkracht van het systeem en de doelgroep met een kleine beurs.

Aandachtspunten voor de nadere uitwerking

Wij begrijpen dat gezien het korte tijdsbestek waarin deze onderwijspartijen zijn betrokken, nog niet alle vragen kunnen worden beantwoord, en dat sommige onderwerpen pas duidelijk kunnen worden gemaakt na bepaalde strategische keuzes. Dit geldt voor de wijze van accreditatie, de naam van de ‘universitaire voorziening’, en ook de business case met daarin ook de hoogte van de collegegelden.

Wij blijven graag op de hoogte van de verdere ontwikkelingen. Panopticon heeft aangegeven dat de onderwijspartijen niet in het accreditatietraject kunnen investeren, als zij die niet geheel voor eigen rekening en risico kunnen doen, en daarmee pas daarin zullen investeren als de gemeente afziet van het terugkooprecht. Wij zouden daartoe graag meer begrip willen hebben van het traject dat moet worden doorlopen, om wat voor soort investeringen het gaat, en hoe de relatie is met de herontwikkeling van het Koepelgebouw en campus.

- Er is niet aangegeven welke afwegingen worden gemaakt om tot een bepaalde keuze ten aanzien van de accreditatie van de opleiding te komen (single degree, een joint program met single of double degree of een joint degree). Voor het college staat voorop dat accreditatie door het NVAO van belang is, zodat toegang tot Nederlandse studiefinanciering is geborgd.
- Het is niet mogelijk om met de huidige onderwijspartijen een samenwerkingsinstituut te realiseren zoals beoogd en bedoeld was in artikel 8.1 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek. Er zal geen Stichting ‘University College’ worden opgericht. Wel zal GSE als rechtspersoon voor hoger onderwijs (in samenwerking met een onderwijsinstelling van de SRH Gruppe) een daaraan gelijkwaardige wo bacheloropleiding Liberal Arts & Sciences aanbieden. Panopticon heeft aangegeven dat partijen met elkaar in gesprek zijn over de naamgeving van de nieuw op te richten wo bacheloropleiding.
- Bij de ontvangst van de SRH Gruppe en Global School for Entrepreneurship op het stadhuis op 2 maart jl. hebben partijen aangegeven ernaar te streven om het collegegeld zo laag mogelijk te houden. In de brief wordt vermeld dat het maximale wettelijke tarief €10.300,- voor rijksbekostigde colleges bedraagt. Wij willen nogmaals het belang benadrukken dat dit maximum ‘als ware het een rijksbekostigde university college’ als een belangrijk uitgangspunt voor de business case geldt. Minstens zo belangrijk is de toegankelijkheid voor studenten uit de Haarlemse regio met een kleine beurs.
- In antwoord op vraag 1 over de financiering wordt aangegeven dat de onderwijspartijen zelf de financiering verzorgen van de voorbereidingen van de bacheloropleiding, en wordt bevestigd dat de opleiding wordt gefinancierd vanuit de collegegelden; men kan geen gebruik maken van overheidssubsidie (rijksbekostiging). Het is door het NVAO bevestigd dat rijksbekostiging weliswaar theoretisch mogelijk is, maar (op dit moment) niet haalbaar is bij het opzetten van een nieuwe opleiding vanwege de vereiste macrodoelmatigheidstoets. Wij zouden evenwel willen meegeven dat de gemeente ook op langere termijn ernaar blijft streven dat - als de bachelor opleiding eenmaal is goedgekeurd in het Nederlands accreditatiestelsel en de opleiding draait – alsnog de opleiding kan worden aangemeld voor rijksbekostiging. Wij

zouden echter willen adviseren om uit te gaan van een groeimodel, waarbij op termijn ook rijksbesteding in beeld kan komen.

- In de LOI met de SRH GmbH is aangekondigd dat eind februari een ‘feasibility study’ meer duidelijkheid zou bieden over de haalbaarheid. Graag zouden wij deze studie of een samenvatting van de uitkomsten nog ontvangen. De business case is echter nog niet opgesteld. Onderdeel van het business plan zal ook zijn met welke collegegelden rekening gehouden moet worden. Graag zouden wij weten wanneer die gereed is, omdat bij het bezoek aan Haarlem door de SRH is aangegeven dat zij op basis hiervan beslist of zij de samenwerking met Panopticon en de overige onderwijspartijen aangaat.
- Indien doorlevering van het campusdeel van het Koepelcomplex aan Elan Wonen doorgang vindt als de raad een positieve zienswijze geeft, blijft het terugkooprecht van de gemeente gehandhaafd op het eigendom van Panopticon (Koepelgebouw met voorterrein). Er komt een moment waarop de herontwikkeling van de Koepel moet starten. Omdat de planning daarvan gericht is op september 2020, kan de start van de herontwikkeling vermoedelijk niet wachten tot na de accreditatie (verwachting Q3 2019). Panopticon heeft daarom ook tijdens haar inspraakmoment bij de commissie Ontwikkeling op 12 april jl. de wens uitgesproken dat het terugkooprecht er voor die tijd af gaat, omdat anders de financiering voor de herontwikkeling niet wordt geaccordeerd en de herontwikkeling niet kan starten. Daartoe zou zij binnen 1 à 2 maanden een samenwerkingsovereenkomst kunnen leveren die de basis zou kunnen vormen daarvoor.
- Vooralsnog is het college niet bereid om afstand te doen van het terugkooprecht. Het college behoudt graag de grip op het Koepelgebouw, mocht de situatie zich voordoen dat de accreditatie van de wo-bacheloropleiding niet tot stand komt, of dat (de financiering van) de herontwikkeling niet van de grond komt. Mogelijk zijn hiervoor andere waarborgen in te bouwen dan het terugkooprecht, die geen blokkade voor het project vormen. Een besluit daarover is nog niet aan de orde. Daartoe wil het college graag eerst meer integraal inzicht in de samenhang van te nemen stappen, investeringen en risico’s van partijen om te komen tot de geaccrediteerde opleiding(en) in relatie tot de herontwikkeling van het Koepelgebouw, met daarin de verschillende beslismomenten van partijen inclusief toetsing van de gemeente op basis van artikel 20A lid 2. Het is aan Panopticon om vooruitlopend op de aangekondigde samenwerkingsovereenkomst een dergelijk integraal stappenplan te presenteren. Op basis hiervan verkrijgt het college beter zicht op de risico’s en doorlooptijden voor partijen. Daarmee kan het college naar verwachting een beslissing nemen om in de te sluiten Allonge met Panopticon andere afspraken te maken over welke waarborgen op welk moment worden ingebouwd.